

Силабус курсу:



СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

## ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ, ГЛОБАЛЬНІ ТА ЛОКАЛЬНІ МЕДІА

<b>Ступінь вищої освіти:</b>	магістр
<b>Спеціальність:</b>	061 «Журналістика»
<b>Рік підготовки:</b>	1
<b>Семестр викладання:</b>	осінній
<b>Кількість кредитів ЄКТС:</b>	3,5
<b>Мова(-и) викладання:</b>	українська
<b>Вид семестрового контролю</b>	іспит

### Автор курсу та лектор:

д. філол. н., проф. Глотов Олександр Леонідович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри журналістики та українознавчих студій

посада

[algall@ukr.net](mailto:algall@ukr.net)

електронна адреса

+38-098-206-89-27

телефон

Viber, Telegram

месенджер

за розкладом

консультації

### Анотація до курсу

Навчальний курс присвячено вивченню різних наукових теорій і методологічних підходів у дослідженні соціальних комунікацій (соціальної комунікації).

Розглядається процес зародження ідей дослідження соціальних комунікацій, а також концептуальні витoki вивчення соціальних комунікацій. Аналізуються ідеї класичної соціології, теорії структурного функціоналізму, аутопоезису й інформаційного суспільства як базису зародження теорії соціальних комунікацій. Підлягають аналізу сучасні теорії соціальних комунікацій Ю. Подгурецьки й Т. Гобана-Класа (Польща), дослідження соціальної комунікації в Американській асоціації мовлення, мови й слуху, комплексні моделі соціальних комунікацій (США), трансцендентальна теорія Н. Палашева (Болгарія), основні положення моделі соціальної комунікації болу в теорії К. Крейга й у практичній соціально-комунікаційній діяльності «Nanep Centre» (Канада), ідеї розвитку соціальних комунікацій у Лісабонській школі (Португалія).

Піддаються аналізу українські ідеї соціальних комунікацій у межах Київської школи й Харківського осередку досліджень соціальних комунікацій, а також специфіка аналізу соціальних комунікацій у теорії інмутації О. Холода. Подано інформацію про сучасні тенденції розвитку наукової галузі «Соціальні комунікації», відбиті в дисертаціях докторів наук із соціальних комунікацій (від 2008 року й дотепер), і висловлюються думки про розвиток соціальних комунікацій.

Навчальний курс розрахований не лише на студентів, але буде корисним для аспірантів і докторантів, які здійснюють дослідження в таких галузях: «Соціальні комунікації», «Соціологія», «Культурологія», «Історія», «Політологія», «Психологія» та «Філологія».

### Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- предмет, завдання і зміст дисципліни;
- поняттєво-категоріальний апарат соціальних комунікацій;
- особливості системи соціальних комунікацій;
- диференціацію методів досліджень соціальних комунікацій;

- місце соціальних комунікацій у дослідницькій діяльності;
- основні напрями, тенденції та ключові аспекти розвитку науки про соціальні комунікації.

**вміги:**

- аналізувати продукти медійної діяльності з позицій соціальних комунікацій;
- здійснювати аналіз соціальних комунікацій;
- забезпечувати дотримання закономірностей функціонування соціальних комунікацій;
- визначати проблеми вивчення досліджень соціальних комунікацій;
- здійснювати дослідження процесів інмутації соціальних комунікацій;
- обрати ефективну методологію дослідження соціальних комунікацій.

### Мета та цілі курсу

**Метою** навчального курсу «Соціальні комунікації» є формування в студентів-журналістів теоретичних знань про соціальні комунікації та практичних навичок їхньої ідентифікації.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та / або інноваційного характеру у сфері журналістики.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та / або мультидисциплінарних контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

РН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.

РН02. Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан та розвиток журналістики.

РН03. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН04. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.

РН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН10. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з організацією нових медіаустанов та інституцій.

### Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання

	Тема 1. Дидактичні основи вивчення соціальних комунікацій		Предмет і завдання навчального курсу. Основні джерела вивчення навчальної дисципліни. Джерельні праці науковців. Значення соціальних комунікацій у системі підготовки магістрів за спеціальністю 061 Журналістика.	
	Тема 2. Історія розвитку ідей соціальних комунікацій в історії людства (до XIX століття)		Перші письмові джерела соціальних комунікацій (усні форми, міфи, документообіг, реклама, література, театр). Давня Греція та Давній Рим. Розвиток ідей соціальних комунікацій у давніх Китаї та Японії. Племінний устрій та його вплив на розвиток соціальних комунікацій. Ідолопоклоніння (поганство) як соціальна провокація появи «інших» соціальних комунікацій: зародження монотеїстичної релігії. Вплив обернення слов'ян у християнство на укріплення усвідомлення про необхідність налагодження соціальних комунікацій.	
	Тема 3. Формування ідей соціальних комунікацій у лоні церкви		Церква і соціальні комунікації Середньовіччя. Руйнація християнських догм як початок соціальних комунікацій Ренесансу. Вплив епохи Просвітництва і механістичні ідеї як поштовх до трансформації поглядів на соціальні комунікації.	
	Тема 4. Формування провідних ідей соціальних комунікацій		Негативізм ідей Ч. Дарвіна щодо розвитку теорій соціальних комунікацій. Становлення соціологічних знань і доля розвитку соціальних комунікацій в економічній теорії К. Маркса. Бехтерев В.М., Сеченов І.М. і Павлов І.П.: нове бачення соціальних комунікацій. Вчення З. Фрейда – шлях до тлумачення соціальних комунікацій	
	Тема 5. Сучасні тенденції розвитку теорій соціальних комунікацій (XX–XXI століття)		Соціальна комунікація. Соціальні комунікації як поняття в науковій галузі «соціальні комунікації». Джерела вивчення соціальної комунікації з погляду соціолога. Основи теорії соціальної комунікації.	

	<p>Тема 6. Психолінгвістичне і соціолінгвістичне підгрунття дослідження соціальних комунікацій</p>		<p>Значення термінів «психолінгвістика» і «психолінгвістичний аспект». Психологія і лінгвістика: шляхи перетину. Сутність психолінгвістичних методів аналізу соціальних комунікацій. Методи в психолінгвістиці: проблема оригінальності, запозичення або помилкової міждисциплінарності. Значення термінів «соціолінгвістика» і «соціолінгвістичний аспект». Соціологія і лінгвістика: інтердисципліна або методологічний підхід. Основні методи соціолінгвістики. Історія соціолінгвістичних ідей і концепцій. Соціальні комунікації і соціолінгвістика. Двомовність як проблема соціолінгвістичного аналізу: теоретичні підходи та їхня критика.</p>	
--	--	--	--	--

### Політика курсу

Навчальна дисципліна «Соціальні комунікації» передбачає аналіз соціальних комунікацій, починаючи від суспільств Давньої Греції і Давнього Риму й завершуючи сучасним суспільством. Вивчення соціальних комунікацій – необхідний інструмент для фаху «Журналістика», оскільки професійна діяльність працівників медіа пов'язана із системою «людина – людина». Саме тому важливо впроваджувати в навчальний процес, спрямований на опанування соціальних комунікацій, прищеплення як теоретичних, так і практичних навичок фахової соціалізації завдяки знанню основних закономірностей і принципів функціонування соціальних комунікацій.

Під час вивчення курсу студенти поглиблюють знання про такі категорії, як соціальні комунікації, моделі соціальних комунікацій, соціологія комунікацій, психолінгвістика, соціолінгвістика тощо.

### Рекомендована література

*Основна:*

1. Холод О.М. Соціальні комунікації: тенденції розвитку: навч. посіб. Київ: Видавництво «Білий Тигр», 2018. 370 с.
2. Холод О. М. Соціальні комунікації : психо- та соціолінгвістичний аналіз : навч. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2008. 246 с.

*Допоміжна:*

1. Даниленко Н. Засоби масової комунікації і політична соціалізація особистості. *Соціальна психологія*. 2004. № 4 (6). С. 61–70.
2. Даниленко Н. Засоби масової комунікації і політична соціалізація особистості. Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=28&c=423>
3. Засоби масової комунікації: поняття, концепції діяльності, функції. Режим доступу: <http://ukrref.com.ua/?id=MTAxMjY%3D>
4. Квіт С. М. Масові комунікації: підручник. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.
5. Коновець О. Ф. Масова комунікація : теорії, моделі, технології : навч. посіб. Київ: ЛГУ, 2009. – 266 с.

6. Кравченко Н. О. Наслідки та дії теорії інмутації суспільства. *Теорія інмутації суспільства : pro et contra*: кол. Монографія. Київ: КиМУ, 2011. С. 79–91.
7. Луман Н. Реальність мас-медіа. Київ: ЦВП, 2010. 158 с.
8. Масова комунікація. Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>
9. Михайлин І. Л. Комунікація масова. *Гетьманець М. Ф., Михайлин І. Л. Сучасний словник літератури і журналістики*. Харків: Прапор, 2009.
10. Моисеев В. А. Паблік рилейшнз. Теория и практика. Київ: ВИРА–Р, 1999. 376 с.
11. Почепцов Г. Г. Медіа: теорія масових комунікацій: навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2008.
12. Почепцов Г. Г. Соціальні комунікації і нові комунікативні технології. Режим доступу: [http://issuu.com/the\\_communication/docs/19-26](http://issuu.com/the_communication/docs/19-26)
13. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ: Видавничий центр «Київський університет», 1999. 308 с.
14. Різун В. В. Теорія масової комунікації : підруч. Київ: Просвіта, 2008. 260 с.
15. Холод О. М. Зібрання наукових праць: у 10 т. Кривий Ріг, 2008. Т. 1: Психолінгвістика статі: монографії. Розд. 2 : Мовленнєві картини світу чоловіків та жінок : монографія. 2008. С. 115–395.
16. Холод О. М. ЗМІ та імідж політиків: монографія. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2004. 342 с.
17. Холод О. М. Інмутація суспільства в гіпермаркеті свідомості: монографія: у 3-х томах. Том 1: Теорія інмутації суспільства. Київ: КиМУ, 2010. 178 с.
18. Холод О. М. Комунікаційні технології (у теорії інмутації) : навч. посіб. Київ: КиМУ, 2010. 147 с.
19. Холод О. М. Теорія інмутації суспільства. *Засоби масової комунікації: формування інформаційного суспільства* : монографія. Київ: КиМУ, 2010. 305 с.
20. Fleischer A. Taking heat. The president, the press, and my years in the White House. New York, 2005.
21. Goban-Klas T. Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu. Warszawa-Krakow: Wydawnictwo naukowe PWN, 1999. 336 s.
22. Lipmann W. Public Opinion. New York: Macmillan, 1922. P. 29.
23. Manipulation. *Oxford dictionary of biochemistry and molecular biology*. Richard Cammack, Anthony Donald Smith, Teresa K. Attwood, Peter Campbell. Режим доступу до словника: [http://books.google.ru/books?id=...=book\\_result&ct=result&resnum=4](http://books.google.ru/books?id=...=book_result&ct=result&resnum=4)

### **Інтернет-ресурси**

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)
2. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника <http://lib.pnu.edu.ua/>
3. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>
4. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>